

ontvangen. Ook voor het Indische gouvernement evenwel opende die hulp een gunstiger perspectief. Hirschfeld was het hoofd van de Nederlandse delegatie die betrokken was bij de raming van het totale bedrag dat aan de Amerikaanse regering zou worden voorgelegd, welnu: evenals Groot-Brittannië en Frankrijk deden, deed Nederland ten behoeve van de van hem afhankelijke gebieden een beroep op de Marshall-hulp – er werd 400 mln dollar voor Indonesië aangevraagd en toegezegd.

Dat betekende niet dat nu ook gelden aanwezig waren voor een eerste economische heropbouw van de archipel. Men rekende in Nederland al op de dollars die via de Marshall-hulp verkregen zouden worden, toen midden oktober '47 in Den Haag een bespreking plaatsvond over de hulp op lange termijn die voor Indonesië nodig was. Van Hoogstraten, directeur Economische Zaken in Batavia, legde aan de deelnemers aan dit beraad een driejarenplan voor, gericht, zei hij, op 'een bescheiden gezonde rehabilitatie.' Hiervoor was ruim f 1 miljard aan deviezen nodig. Hij vroeg of Nederland die ter beschikking kon stellen. Dit werd 'uitgesloten geacht'.¹

Van Starckenborgh had het voorzien – wij herinneren er aan dat hij in juni '46 Beel en Jonkman had gewaarschuwd dat het verarmde Nederland de wederopbouw van Indië niet uit eigen kracht ter hand zou kunnen nemen – er was buitenlandse hulp nodig. Die hulp kon alleen van de Verenigde Staten komen. Zij kwam, zij het in een te geringe omvang. En zij werd, zoals nog blijken zal, door de Tweede Politionele Actie op het spel gezet.

★

Er is één aspect van het overheidsbeleid in Indië waarbij wij nog dienen stil te staan. Het hangt nauw samen met wat wij in de delen II a en II b van ons werk beschreven: de oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid die door Japanse militairen waren gepleegd in de invasie-maanden, en de misdaden tegen de menselijkheid waaraan in de jaren van de Japanse bezetting vooral de *Kenpeitai* (de Japanse militaire politie) zich had schuldig gemaakt tijdens de verhoren van arrestanten en bij hun verdere behandeling als gevangenen en die voorts gepleegd waren door

¹ Aangehaald in *NIB*, dl. XI, p. 376.